

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER KONINKLIJKE VEREENIGING „OOST EN WEST”

HET LIDMAATSCHAP der Vereeniging be- draagt f 5.—'s jaars (minimum) met inbegrip van kosteloze toezending van het Koloniaal Weekblad. (Voor de overzeesche gewesten en het buitenland f 6.— per jaar).

ATTENTIE.

Het Algemeen Secretariaat der Vereeniging is gevestigd te 's Gravenhage, Smidswater 10 nabij het Korte Voorhout; daaraan is verbonden een Leeskamer, toegankelijk voor de leden der Vereeniging.

WERFT LEDEN!

Een ieder, die vóór 1 Januari 1934 twee leden aanbrengt, wordt, als premie, een ex. van het prachtige Gedenkboek aan de Intern. Kolon. Tentoonstelling, Parijs 1931 gratis aangeboden.

INHOUD: Studie-Commissie van „Oost en West”. — De Pasars op Java en op de Buitenbezittingen. — Overeenkomst van Nederlandsch-Indisch recht met Nederlandsch recht. — Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften. I. Uit de Europeesche pers. II. Uit de Inheemsche en Maleisch-Chineesche Pers. — Oost- en West-Indisch Literatuur-Overzicht. — Suriname. — Curaçao. — Uit den Verren Vreemde. — Mededeelingen. — Mutatie- staat van 9 tot 16 Aug. 1933.

Studie-Commissie van „Oost en West”.

I. Gratis voorlichting inzake studie en/of huisvesting voor jongelieden uit Oost- en West-Indië.

II. Bij betaling van f 15,— per jaar doorlopend toezicht en/of volledige z.g. voogdij- schap, omvattende o.a.:

- afhalen van boot of trein;
- zorg voor voorlooiige en/of definitieve huisvesting;
- volledige behartiging van studiebelangen;
- financieel beheer.

Nadere inlichtingen bij den Eersten Ge- delegerde W. Meijer, Daguerrestraat 9, Den Haag, telefoon 336759.

Nationaal Huldigungsdefilé Stadion te Amsterdam op 9 September 1933.

Gelijk in de dagbladen reeds uitvoerig werd vermeld, wordt door het te Amsterdam opge- richtte „Comité Nationaal Huldigungsdefilé Sta- dion 9 September 1933” eene nationale hulde voorbereid, te brengen aan H.M. de Koningin bij Haar bezoek in September a.s. aan de hoofdstad des Rijk.

Dit Comité richt zich tot het Nederlandsche Volk en wel in het bijzonder tot dat deel, dat ge- organiseerd is in Vaderlandslievende en Oranje- getrouwe Vereenigingen en Bonden, om aan deze nationale hulde deel te nemen.

Het Dagelijksch Bestuur van onze Vereeni- ging en het Bestuur van onze Afdeling te Amsterdam zullen deelnemen aan dit hul- digingsdefilé.

Leden van onze Vereeniging, die zich, tot deelneming aan het defilé, bij genoemde Bestu- ren wenschen aan te sluiten, worden verzocht hiervan kennis te geven vóór 23 Augustus 1933:

A. voor wat betreft de Leden, behoorende tot de Afdeling Amsterdam: aan den Secretaris dier Afdeling, den heer L. D. Petit, Van Breestraat 21 te Amsterdam-Zuid;

B. voor wat betreft de Leden der andere Afdelingen in Nederland en de Leden, ressorte- rende onder het Hoofdbestuur: aan het Alge- meen Secretariaat der Vereeniging, Smidswater 10, bij het Korte Voorhout, den Haag.

De kosten van deelneming bedragen f 0,35 per persoon (ter bestrijding van de kosten van het defilé) en zijn voor rekening der deelnemers.

Dit bedrag behoort door de deelnemers, even- eens vóór 23 Augustus a.s., te worden overge- maakt per giro:

a. door de Leden der Amsterdamsche Afde- ling: aan den Penningmeester dier Afdeling, den heer M. Garschagen, Keizersgracht 604 te Amsterdam-Centrum, postgiro No. 147356, onder vermelding op het bewijs van bijschrijving: „voor deelneming Huldigungsdefilé Stadion Amsterdam 9—9—1933.”

b. door de overige Leden aan het Algemeen Secretariaat der Vereeniging, Smidswater 10, den Haag, postgiro No. 14574, onder vermelding op het bewijs van bijschrijving: „voor deel- ning Huldigungsdefilé Stadion Amsterdam 9—9—1933.”

HET HOOFDBESTUUR.

De Pasars op Java en op de Buitenbezittingen.

Misschien wel meer dan in eenig land ter wereld, speelt de passar, welke ook in de klein- ste dorpen van Indië op bepaalde dagen in de week gehouden wordt, een rol in het leven der inheemsche bevolking.

Wanneer het marktdag in een Hollandsch stadje of dorp is, dan is het er druk, reeds van heel vroeg in den morgen af. Er zijn tenten en kraampjes en er zijn schreeuwende venters; de klokken luiden en hier en daar spelen orgels in de straten waar kinderen dansen op de maat der muziek. Een marktdag in de meeste plaat- sen van Nederland is een soort feestdag voor de jeugd en voor de neringdoenden is het de drukste dag, „de groote dag” van de week.

Een marktdag in Nederland is altijd een luidruchtige dag. Maar Indië is het land van de stilte.... Wanneer men op de markt loopt van een groote Indische dessa of van een kleine kottah op Java of elders in den grooten archipel, dan hoort men geen orgelmuziek en klokgelui of marktgeschreeuw. De inlandsche koopman prijst niet met luider stemme zijn koopwaar aan; een inlandsche professor Kocadorus is ondenkbaar. Het eenige wat hij met zijn Hollandschen collega, — de goeden niet te na gesproken! —, gemeen heeft, is de neiging zijn koopers af te zetten, zoo goed als hij kan.

Een Indische marktdag is niet rumoerig. Als men over den passar loopt, is het haast even geruchtloos in de lucht als wanneer men buiten wandelt, over de sawah of in het berg- land. En toch zijn daar op de markt duizenden, vaak vele duizenden menschen bijeen. Men hoort hen bijna niet. Zij krielen rustig dooreen in hun kleurige kleedij, zij wisselen een enkel

woord, maar luidruchtig zijn ze niet. Het is een kleurrijk en hoogst aantrekkelijk tafereel. De vrouwen die ter markt komen, hebben haar beste pakje aan; zij dragen kleurige jakjes, rood en rose en groen en donker blauw en bont gebloemd en daarbij vaak zeer fraaie sarongs. De mannen, ook in jasjes van allerlei kleur welke zij sierlijk open dragen, laten de glanzend bruine huid van het bovenlijf zien. In het binnenland dragen de mannen meestal nog de sarong om het middel geknoopt, maar de meer modernen hebben dit prachtige kleed- dingstuk afgeschafte en dragen nu enkel een kort broekje dat niet verder reikt dan de knie. De moderne geest in Indië heeft wel meer van het oude schoon, dat het volk zoo zeer eigen was, te niet gedaan.

Wanneer men het inlandsche volksleven wil leeren kennen dan gaat men naar den pasar toe. Men vindt er in den regel vrijwel alle volkstypen, vertegenwoordigers van ongeveer alle Oostersche rassen die in Insulinde wonen, bijeen. Daar zijn natuurlijk Javanen, Maleiers, Madoerezen, en in Westelijk Java ook Soen- daneezen; het vrouwelijke element vooral is zeer sterk vertegenwoordigd. Dan zijn er Arabie- ren, grooter en forscher van figuur, handiger in den handel, vrijmoediger en vaak tegenover het Europeesche publiek hinderlijk vrijpostig. En ten slotte zijn er, behalve enkele Japanners, de Chineezers, de sluwsten, de meest geslepen handelslui van alle markten in het Oosten. De Japanner verkoopt meestal obat, medicijn- nen of biedt aan het gebit te verzorgen maar over het algemeen is de Japanner op den pasar een niet zeer populaire verschijning, ofschoon zijn handelspraktijken vaak niets meer of minder unfair zijn dan die van de Chinesche handelaren. De pasarloodsen, — markthallen — door het gouvernement in drukke handels- centra opgericht, soms zeer behoorlijk opge- trokken van steen met plaatijzer gedekt, zijn op den marktdag vol met deze kooplui en de waren, die er liggen uitgestald en de inlandsche cliëntèle die daar rondflaneert, zijn oorzaak dat er vaak een scherpe geur hangt, zóó onaan- genaam, dat het voor den Europeaan niet wel doenlijk is een loods als deze binnen te gaan. Meestal echter zijn de markt tentjes open en alleen van een dak van inlandsch materiaal voorzien. Zij worden na afloop van de markt niet afgebroken, maar hebben een permanent karakter.

Op de lage uitstalbancs worden de ver- schillende koopwaren geëtaled, waarachter dan, op een matje gehurkt, de inlandsche koopvrouw troont, ook in den handel flegma- tisch, want zij zal zelden met meer dan twee of drie woorden een vraag van een marktbe- zoeker beantwoorden. Haar echtgenoot is wel iets levendiger en prijst soms zijn koopwaar, maar altijd nog bescheiden, aan. De Chineser echter, verlaat zijn zitplaats en loopt den marktbezoeker na om hem aan zijn jas te trekken, wanneer hij, zonder zaken te doen, zijn uitstalling is voorbijgegaan.

De markt is, ook naar de soort van de koop- waar in afdelingen verdeeld. De tentjes met kramerijen vormen één groep, ook die met eet- waren en kruiden en met cultuurproducten. Want ook is er nog de vleeschmarkt en de groenten- en fruitpasar waarheen de kokki des morgens gaat, de keukenmeid, met haar mandje en haar „blanja”, het geld dat zij dage- lijks voor het eten mag besteden. Het is altijd heel moeilijk voor de kokki bij de afrekening

haar rekening kloppend te krijgen en van een batig saldo is bijna nooit sprake. Ook een kokki houdt van kralen en spiegeltjes, van mooie doeken en van zoete lekkernijen. De pasar is voor haar en voor haar zusters een verleidelijke plaats... Want ook haar vrienden komen er, de uitverkorenen, de chauffeurs, in lange witte pantalons en witte jassen met een Turksch mutsje op. Die flaneeren er deftig rond als vorsten op bezoek en bij een der „wandelende restauraties“ die voor een oogenblik een vaste standplaats heeft, verorberen zij de voor den Westering wel eens wat heel twijfelachtige lekkerijen welke daar te krijgen zijn.

In het economische leven van den inlander, dat nog maar op een lage trap van ontwikkeling staat, speelt de pasar een zeer belangrijke rol. Hij is, zou men kunnen zeggen, een der weinige uiterlijke kenteekenen van zijn economisch bestaan.

Pasar kan zoowel markt, marktplaats als marktdag beteekenen. Men beweert wel dat het woord is afgeleid van het Perzische bazar, maar eenige zekerheid bestaat hieromtrent niet. Het woord pasar vindt men in het Maleisch, in het Laag-Javaansch en in het Soendaneesch; in het Hoog-Javaansch spreekt men van peken en pakan komt hier en daar op Sumatra voor. In het Nederlandsch gebruikt men veelal passer, soms ook wordt passar geschreven en uitgesproken.

Het is niet na te gaan wanneer precies de eerste pasars van beteekenis in Indië, in het bijzonder dan op Java zijn ontstaan. Men kan gerust zeggen, dat ze er reeds in oer-oude tijden waren en dat het inlandsche pasarwezen zich al aardig had ontwikkeld op het oogenblik dat wij, Hollanders, voor het eerst aanraking kregen met de inlandsche maatschappij, die toen reeds hier en daar met de Portugeezen in handelsbetrekking stond.

In „Van oude voyagiën“ van dr. M. G. de Boer vindt men omtrent deze eerste „schipvaart“ naar Indië onder De Houtman, merkwaardige dingen vermeld, ontleend aan oude reisjournalen waarvan de historische waarde belangrijk mag worden geacht.

Men zou de pasars op Java en de Buitenbezittingen in drie groote groepen kunnen verdeelen. Tot de eerste groep behooren dan die pasars welke men in de groote steden aantreft met een sterke Europeesche, Chineesche en Arabische bevolking; tot de tweede groep de pasars in de kleinere kottah's en in de grotere dessa's, en tot de derde groep de pasars die men in de buurt van suikerfabrieken aantreft, dus alleen op Java, omdat alleen daar de suikercultuur gedreven wordt. De pasars van deze laatste groep toch hebben een eigen karakter omdat zij het handelsmiddelpunt vormen van een als regel, — in normale tijden! —, zeer welvarende streek. In de omgeving van een suikerfabriek merkt men al heel gauw, dat daar betrekkelijk veel geld onder de bevolking komt. De huizen zien er veel beter uit en worden goed onderhouden, er zijn meer winkels, op den hoofdweg en op de zijwegen heerscht steeds een nijvere drukte. De pasar in deze omgeving is dan ook altijd bijzonder levendig, ook al omdat van wege het Europeesche personeel der groote fabrieken daar geregeld inkoop moeten worden gedaan. De pasars in die welvarende streken hebben vaak een zeer grooten omzet.

Iedere pasar heeft zijn verschillende afdelingen. Daar is de „hoek“ waar sarongs en kaïns, mooie, eigen geweven, maar ook — en veel meer — gedrukte doeken uit de Twentsche en Japansche fabrieken worden verkocht, daar is de hoek waar vooral vruchten worden omgezet, elders is de afdeling kramerijen en weer elders die van groenten en vleesch en van Javaansche lekkernijen. En in zoo goed als iedere streek heeft één dier vele afdelingen een eigen karakter. Bij de vruchten bijvoorbeeld, is dat heel sterk. De djeroeks, oranje-appels, die in de omgeving van Malang, in Poenten vooral, wor-

den gekweekt en in zeer bepaalde, lekkere soorten, vindt men nergens anders op Java en dus de pasars in Malang, Batoe, en Bangil vooral staan bekend om hun heerlijke djeroeks. Op den vruchtenpasar vindt men natuurlijk ook steeds klappernooten en dan is er nog de manggistan, een vrucht die de Europeaan ook graag op zijn tafel ziet verschijnen.

Op vele pasars in de Buitenbezittingen nemen kralen- en schelpenwerken een bepaalde plaats in. Bij de Bataks en Dajaks en bij enkele stammen in den Oostelijken archipel wordt vaak prachtig werk van kralen en schelpen gemaakt. Hier en daar heeft het gesnoerde kralenwerk zich zelfs tot artistieke hoogte ontwikkeld. Het schitterendste kralenwerk maken de Dajaks van Midden-Borneo, die het voor kleeding en de meest verschillende doeleinden gebruiken. Zelfs zwaarden worden met mooi kralenwerk uitvoerig versierd. Vruchtenkralen vooral worden op pasars veel aangetroffen; het meest verspreid zijn de toix-vruchtenkralen, die als djali watoe op Java zelfs voorkomen waar ze voor bidsnoeren worden gebruikt en als guirlandes bij inlandsche feesten.

De Batik-afdeeling van iederen pasar is in den regel wel een der drukste afdelingen. Daar liggen de sarongs en kaïns, de kleedingstukken voor het onderlijf, de hoofddoeken voor mannen, en de slendangs, omslagdoeken, alleen voor vrouwen.

De Europeaan in Indië die graag mooie en aardige snuisterijen in zijn huis heeft of familieleden in het moederland daarmee wil verrijken, vindt op de passars in den regel ook nog wel iets van zijn gading op het gebied der inlandsche metaalbewerking, vooral op de pasars in Djokjakarta en op Bali wat koperwerk betreft en in Palembang, Padang en Bandjermassin wat goud- en zilverwerk betreft. Maar ook elders kan hij op de pasars waardeerbare voorwerpen vinden als producten van een behoorlijk zich ontwikkeld hebbende kunstnijverheid. Het koperwerk onderscheidt zich vooral door fraaie ciseleeringen. Uit de handen der vele ijzersmeden die overal in den archipel voorkomen, komt in den regel heel wat werk op de pasars. Hij smeedt wapens en messen en landbouwwerktuigen en hij doet dat met betrekkelijk zeer primitief gereedschap. Werkelijke smeedkunst geven wapensmeden op Java en Bali nog wel eens te zien, scharen met wajangkoppen, wapens met rijkelijk versierde klingen en zoo meer. Daar is werk bij dat geenszins achterstaat bij goede Europeesche smeedkunst. Op de pasars vooral van de tinland Banka en Billiton, maar ook elders, vindt men verschillende tinnen voorwerpen. Bekend zijn de tinnen sigarenbussen, meestal fraai versierd, door Chineezen gemaakt.

Vlechtwerk en producten der inheemsche pottenbakkerskunst zijn soms ook aantrekkelijke voorwerpen op den pasar. De inlandsche pottenbakker heeft vaak zeer veel gevoel voor vorm en menig gebruiksartikel getuigt daarvan. Soms treft men er ook zeer fraai houtsnijwerk aan, maar in den regel vindt men dit het mooist in speciale ateliers waar men dan werk aantreft dat, artistiek, op zeer groote hoogte staat.

Verschillende pasars in Indië genieten een bijzondere reputatie door een bepaald artikel dat juist in die streek ter markt wordt gebracht. Een volledig overzicht van deze pasars te geven, is niet doenlijk maar een enkel voorbeeld zij hier toch genoemd. De pasar in Tangerang, in het gewest Batavia heeft naam gekregen evenals de afdeling Tangerang, waar zij gelegen is, door de daar bloeiende hoedenindustrie.

Wij willen deze pasarnotities niet besluiten, zonder dat wij even het bestaan releveeren, qua curiosum, van een pasar voor een artikel dat uniek in Indië en misschien wel uniek in h el de wereld is. Wij bedoelen de markt voor... gebraden hondenvleesch welke iederen Zaterdag in de steenen pasarloods van Haranggool,

Met hechte wortels stevig
gegrondvest... tegen alle
stormen bestand... Zoo
staat sinds 1859 de levens-
verzekeringmaatschappij

NILMIJ

Hoofdinspecteur voor 's-Gravenhage:

F. J. MAHLMAN

Plaats 31a

5383

Dit handelsmerk

garandeert kwaliteit

GRATIS DOOR NEDERLAND

Reizen onze 5 ponds Pakketten Prima Gemeleerde
INDISCHE THEE

Want zij worden franco toegezonden 5280

Prijzen per pond:
f 1.20 tot f 1.80

Vraagt monsters bij:

Producten Detailhandel

„HARAV“

VOORBURG

Broekslootkade 3
Telefoon 771772

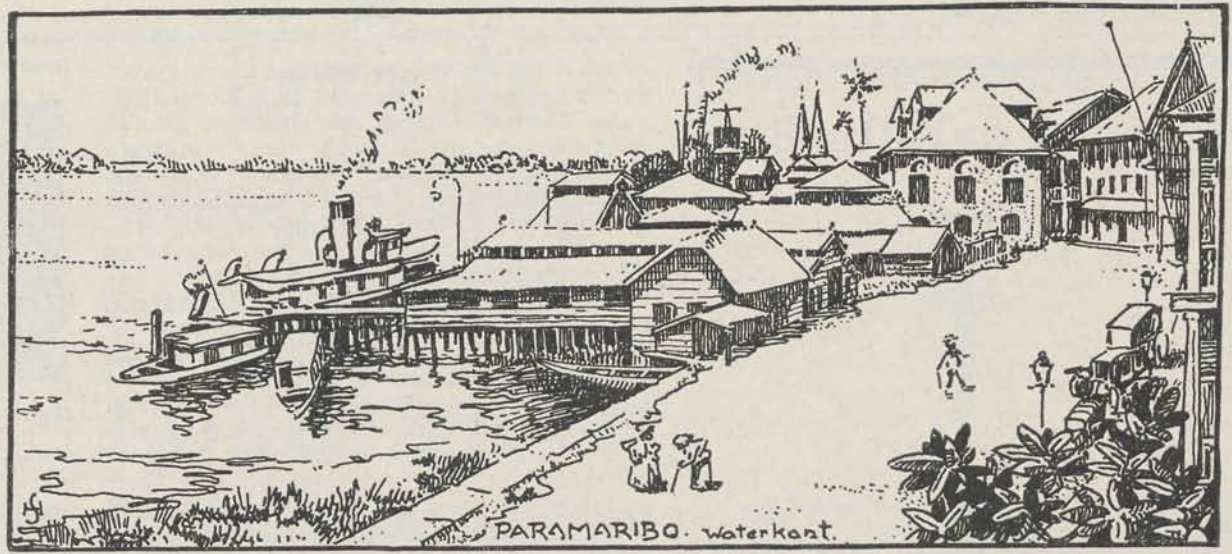
**HILVERSUM
H.H. VERLOFGANGERS**

Te huur, 1 Sept., compleet gemeubileerde moderne woning, 8 kamers, 6 bedden, centr. verwarming en alle moderne comfort, garage. Huurprijs bij minstens 6 maanden f 130.— per maand.

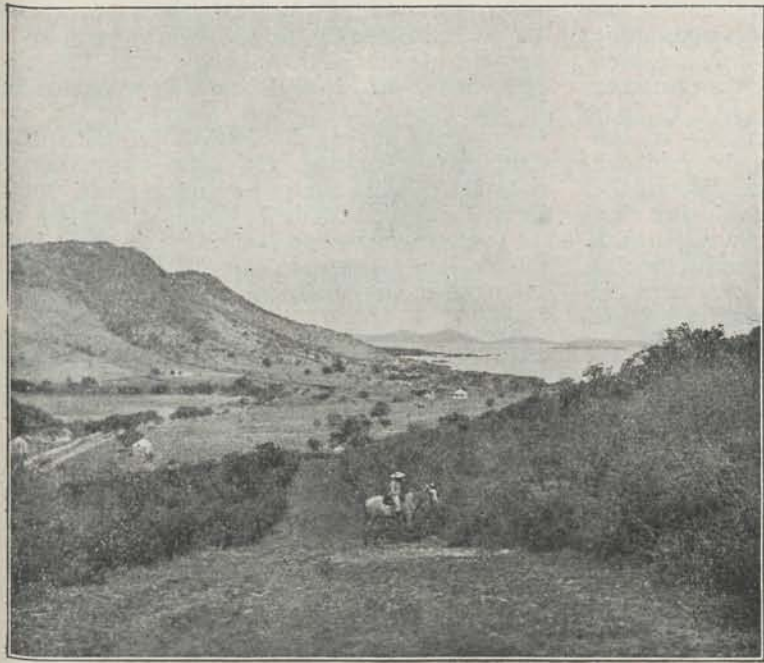
Te bevragen Makelaars G. KOOLHOF & Zn. Melkpad 13, Hilversum.

een schilderachtige desa in de Bataklanden, aan het blauwe water van het prachtige Tobameer (Noord Sumatra) gehouden wordt. In lange kano's komen de Batakkers van het schiereiland Samosir over de breede watervlakte, soms met veertig, vijftig mensen, met honden en paarden in één boot. Des Zaterdag krielt het in Haranggool van bruine handelaren. De Batakker is een gastronom: hij prefereert boven elk ander gerecht, gebraden hondenvleesch. Op zijn erf rond zijn woning ziet men in plaats van vetgemeste varkens vetgemeste honden lopen. Die worden op zekere-tijden geslacht en naar de hondenmarkt gebracht, waar ze, gebraden en verder toeberaid, gretig koopers vinden. Het marktwezen op dat kleine stukje grond aan het pittoreske meer, daar stil en hoog in het Sumatraansche bergland, is een heel klein, maar interessant onderdeel van het veelomvattende pasarwezen in den grooten archipel, dat uit een ethnographisch en folkloristisch oogpunt, vaak nog meer dan economisch beschouwd, van beteekenis is.

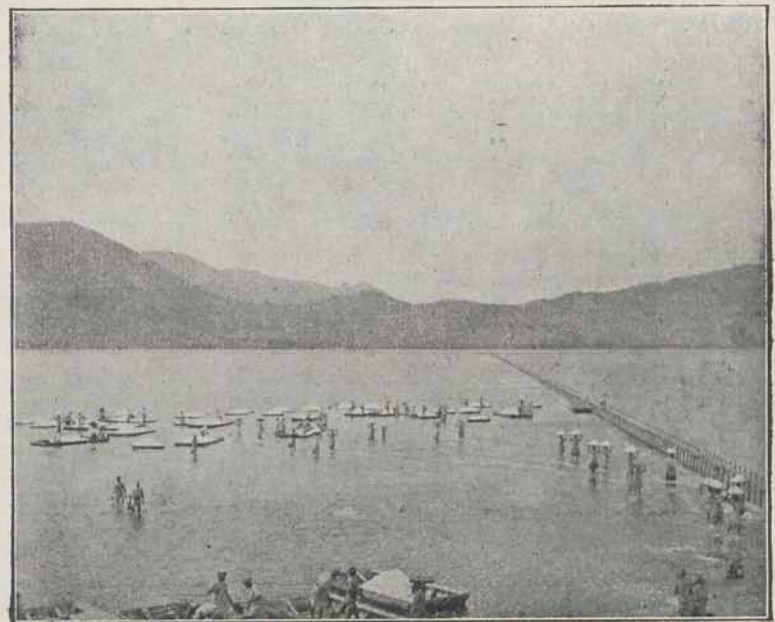
Kiekjes uit de West

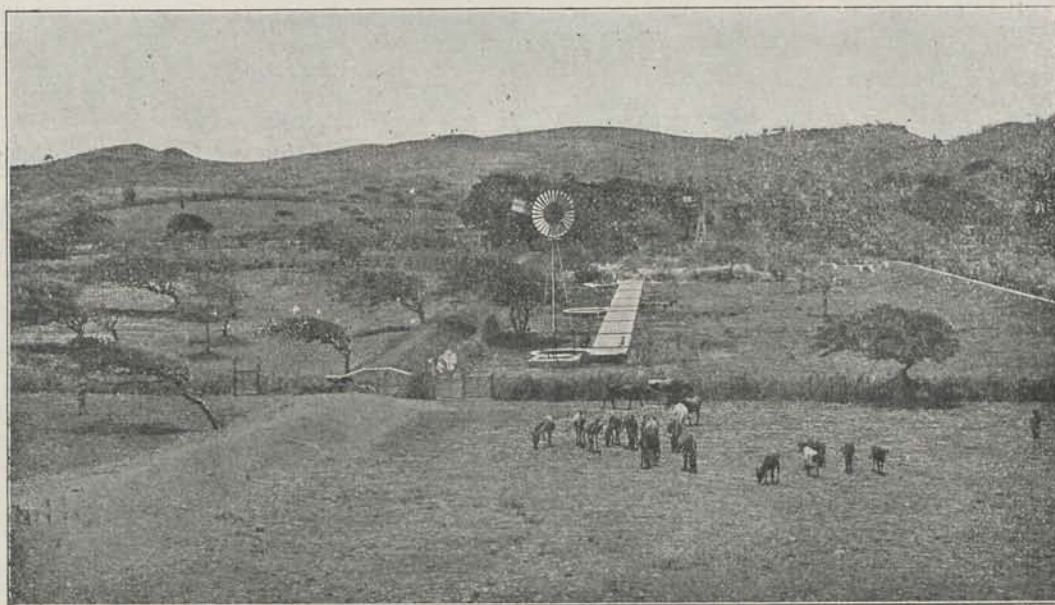
Aanlegsteiger van de Koloniale vaartuigen te Paramaribo.

St. Maarten, een der Bovenwindsche Eilanden.

Zoutwinning St. Maarten.

Plantage Savonet op Curaçao.

Voor Periodieken

Firma W. Gaade - Delft

Overeenkomst van Nederlandsch-Indisch recht met Nederlandsch recht

door

Mr. Drs. P. A. F. BLOM

I.

De behandeling van de Indische begroting voor het dienstjaar 1933 geeft mij aanleiding over het bovenstaand onderwerp iets te zeggen, nu toch een der leden van de Tweede Kamer, de heer Knottenbelt, het navolgende meende te moeten opmerken: „hoewel het niet in mijn bedoeling ligt het vele, tot de bespreking waarvan deze begroting aanleiding zou geven, hier in het midden te brengen, wensch ik toch met een kort woord te wijzen op een misstand, die in Indië bestaat ten opzichte van de uitvoering van artikel 131 der wet op de Staatsinrichting van Nederlandsch-Indië. Deze wetsbepaling schrijft voor, dat in de ordonnanties, regelende het burgerlijk en handelsrecht voor Europeanen, de in Nederland geldende wetten worden gevolgd, m.a.w. de Staatsregeling schrijft voor, dat een wijziging in de Nederlandsche wet op privaatrechtelijk gebied ten spoedigste behoort te worden gevolgd door een ordonnantie van gelijke strekking”. Ik kom straks nader op het vervolg van het betoog van Mr. Knottenbelt terug. Ik moet beginnen twee kantteekeningen te maken; nergens staat, dat deze overeenstemming *ten spoedigste* moet geschieden en ten tweede wordt vergeten, dat afwijkingen geoorloofd zijn, gelijk uitdrukkelijk in de wet staat.

Na deze opmerkingen laat ik verder volgen, wat Knottenbelt opmerkt: „Het is volkomen duidelijk, want het is te dwaas, dat b.v. het erfrecht van iemands vrouw en kinderen anders is op het oogenblik, dat het gezin woont in Indië dan dat het gezin aan boord van de mailboot gaat, die het naar Nederland zal brengen”.

Dit verdient toelichting, immers een wijziging van het erfrecht heeft bij de wet van 17 Februari 1923 S. 40 plaats gevonden in Nederland. Toen namelijk is een groote verandering ingetreden in het Nederlandsche recht; enkele punten wij ik even releveeren om het belang ervan te laten zien. Werd volgens de oude bepaling door de wet de langstlevende echtgenoot eerst bij ontbreken van wettige en natuurlijke

bloedverwanten tot de nalatenschap geroepen, volgens het gewijzigde artikel 879 B.W. is hij thans mede-erfgenaar; de langst levende echtgenoot wordt met een wettig kind van den voor-overledene gelijk gesteld, art. 899a B.W.; bij tweede of verder huwelijk is een kleine beperking ten aanzien van den nieuwen echtgenoot gemaakt; het hoe, interesseert ons niet in dit verband.

Uit deze enkele mededeelingen blijkt reeds, hoe het Nederlandsch erfrecht sinds 1923 op belangrijke punten gewijzigd is; de Indische wetgever is het moederland daarin niet gevolgd tot op heden. Dat is wat Mr. Knottenbelt bedoelde, toen hij het over verschil van erfrecht in Nederlandsch-Indië en Nederland had.

In 1916¹⁾ toonde ik aan, dat de Indische wetgever al heel weinig nauwlettend gevolg gegeven had aan de bepalingen van (toen) artikelen 75 en 76 van het Regeeringsreglement, thans artikelen 131 en 132 van de Indische Staatsregeling.

In daarbij gevoegde bijlagen heb ik toen wetboek voor wetboek en reglement voor reglement nagegaan de wijzigingen, die de Indische wetgever uit de Nederlandsche wetboeken heeft overgenomen, daarbij bleek overtuigend, dat men in Indië traag het z.g.n. overeenstemmings — of concordantie — beginsel toepaste; dit geldt echter niet alleen voor de burgerlijke wetgeving (waaronder te verstaan valt het burgerlijk wetboek, het wetboek van koophandel, het reglement op de burgerlijke rechtsvordering, enz., de faillissementsverordening, het wetboek van strafrecht en het reglement op de strafvordering), maar ook voor de militaire wetgeving, immers in artikel 76 van het Regeeringsreglement, thans artikel 132 van de Indische Staatsregeling is duidelijk evenzoo dat vermelde overeenstemmingsbeginsel neergelegd voor de militaire strafrechtspleging, waaronder dan verstaan dient te worden, niet alleen de rechtspleging en de wetgeving voor de krijgsmacht, maar ook het wetboek, waarin het militaire strafrecht zelf opgenomen is, mede de provisioneele instructie voor het hoog militair gerechtshof, die zooals de bewoordingen van vd. artikel aangeven op ordonnanties moet berusten, zoo veel mogelijk overeenkomende met de in Nederland bestaande wetten.

Als ik dan al dadelijk een goed voorbeeld van de traagheid van den Indischen wetgever op het stuk der concordantie naar voren schuif, is dat om nu reeds even te demonstreeren, hoe hij te kort geschoten is om daarop aan het slot weer terug te komen.

Ik denk dan aan de bekende Nederlandsche arbeidswetgeving van 1907, die eerst in Indië middels een Staatsblad van 1926 werd afgekondigd en waarvan een groot deel per 1 Januari en de rest per 1 Juli 1927 in werking trad, met dien verstande, dat de verbindbaarheid met betrekking tot Chineezen — voor wie vrijwel het Europeanenrecht geheel — en andere Vreemde Oosterlingen, voor wie het in belangrijke mate van toepassing is — en de Inlanders, is uitgesloten, tenzij het tegendeel bij ordonnantie is bepaald.

Is het nu zoo noodzakelijk om een zelfde Europeanenrecht te hebben voor Indië als in Nederland geldend?

Wat beoogde men m.a.w. met die concordantie? Kleintjes²⁾ betoogde indertijd in den tweeden druk van zijn Indische staatsinstellingen, die in 1916 aan de orde was, dat het aldus naar Nederlandsch recht gecopieerde Europeanenrecht het meest aan de rechtsovertuiging van de Europeanen in Indië zou voldoen, terwijl Mr. Nederburgh³⁾ van oordeel was, dat deze wetsoverneming van Nederland een

Behangerij - Stoffeerdery
en Beddenmakerij
Complete Meubilerij
H. J. VAN AKEN
Van Aerssenstraat 249
Den Haag - Tel. 553576
5183

voordeel is, daar de beoefening van het recht in Indië bijna uitsluitend plaats grijpt door met werk overladen juristen, die de gelegenheid missen tot een zoo grondige studie, als in Nederland onder gunstige omstandigheden door ambtenaren en advocaten en ook door anderen geschiedt en is deze wijze van wetgeving voldoende voor een kleine groep Europeanen, nauw verbonden aan het moederland, voor wie men het niet de moeite waard vindt en ook niet noodig is, er een geheel eigen wetgeving op na te houden. Ik voerde destijds in die studie aan, dat men nog zou kunnen betoogen, dat de Indische wetgever gelegenheid heeft de werking der Nederlandsche wetgeving en de opmerkingen naar aanleiding daarvan door deskundigen gemaakt, na te gaan en na toetsing in de Indische wetgeving over te brengen.

Hiertegenover zou het navolgende gesteld kunnen worden: Nederburgh gaf zelf toe, dat juist door al die beraadslagingen en adviezen over het pasklaar maken van Nederlandsche hervormingen op wetgevend gebied, die eerst aanvangen, nadat de invoering in het moederland heeft plaats gehad en niet tijdens de voorbereiding daarvan, meestal jaren verlopen. Dat er sprake moet zijn van slaafsche navolging, zooals vroeger door mij werd neergeschreven, is thans stellig niet meer waar en zeker niet als de verkeerdheid of onaannemelijkheid of de schadelijkheid zou kunnen worden bewezen; in dat opzicht is vermelding noodzakelijk van het advies van wijlen Mr. T. M. G. Asser in diens afzonderlijk advies als lid van den Raad van State van 28 November 1905 No. 27, naar aanleiding van het ontwerp-wet de Hartogh, die in dat opzicht ook volkomen gelijk heeft.

(Slot volgt).

¹⁾ Indische wetgeving, Indisch tijdschrift van het Recht, jrg. 1916 dl. 107 blz. 83.

²⁾ dl. II, blz. 114.

³⁾ Tijdschrift van het recht in N.-I. dl. 79, blz. 372.

Perzoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschr.

I. Uit de Europeesche Pers.

De financieele positie van Ned.-Indië.

Na zijn beschouwing over de aanpassing van het grootlandbouwbedrijf en van de Inheemsche bevolking aan den depressie-tijd, behandelt de president van de Javasche Bank in het jaarverslag de financieele positie van het Gouvernement (*Soer. Hbl.* 6, 7 en 10/7 „Het verslag van de Javasche Bank”). Kan in het algemeen worden geconstateerd — aldus het verslag — dat in het particuliere economische leven in Ned.-Indië in 1932 een sterke mate van *aanpassing aan de gewijzigde verhoudingen* werd

Complete Woninginrichtingen

op termijnbetaling
 Zeer voordeelige prijzen
 Groote keuze. Begrotingen gratis
 Speciale afdeling van Kleding voor Heeren,
 Dames en Kinderen 5369
LOEB NOORDEINDE 107-109
 DEN HAAG

W. J. Stokvis

Kon. Fabrik van Metaalwerken
 Heerengracht 9, Den Haag
**SANITAIR
 VERLICHTING
 VERWARMING**
 Grootste sortering — Laagste prijzen
 5370

Glazenwasscherij. Schoonmaak van huizen

— VRAAGT TARIEVEN —
Stichting „Nazorg”, Den Haag
 Kantoor: Zomerweg 139 — Tel. 118436
 Bijkantoor: Laan van Meerdervoort 338
 Tel. 392179 5391

DAAR ZIT 'n GENIEPIG HAARTJE
 DAT HET UURWERK STILHOUDT.
 WIJ REPAREREEN ALLE MERKEN
 POLS- EN VESTZAK-HORLOGES
 MET 12 MAANDEN GARANTIE
J. VAN WILLIGEN en ZONEN
 HOEK PIET-HEIN - ZOUTMAN/TRAAT

Ch. F. RIJKEN & Co.

Pianofabrikanten 5373
NOORDEINDE 154, DEN HAAG
 Telefoon 112523 - Giro No. 31010

MEERPOEL
heeft meer keus
 PRINS HENDRIKSTR. 153. TEL. 334953
 FILIALEN: HEERENGRACHT 44 G. TEL. 114173
 COPERNICUSSTRAAT 123. HOEK BEERL. TEL. 539128

Uw adres voor:
**Edison-, Crystalphone-
 en Philips-**
 Apparaten en Luidsprekers
Kunstzaal Edison
 's-Gravenhage, Plaats 24. Tel. 115765

Nieuwste Huiskino

ook in huur
 Afwerken van films
N.V. FOCUSA FOTAX
 Wagenstraat 60 en
 Lange Poten 9a
 5061

TH. P. SCHRIJVER

Loodgieter, Zinkwerker en Metselaar
Houtmarkt 38-39 - Den Haag
 Telefoon 117860 - Giro 152874
 Aanleg voor Gas- en Waterleiding. Plaatsen
 van Baden, Geysers, Sanitaire Closets,
 Fontein en Electriche Geleidingen.
 5017

? Dit zijn Uwe adressen!!!

bereikt, ten aanzien van den Gouvernementsdienst viel in dit opzicht ook dit jaar nog weinig voortgang te bespeuren. Ondanks bezuinigingen op de uitgaven en verzwaring van heffingen liet ook 1932 weder een belangrijk begrotingstekort, hetwelk door het Moederland werd gefinancierd. In deze tijden wreekt zich wel zeer sterk de in vroegere jaren ten aanzien van 's Landsfinanciën gevoerde politiek, welke door het aangaan van in verhouding tot de wezenlijke draagkracht van dit land veel te groote verplichtingen en een te snellen en omvangrijken uitbouw van het Gouvernementeel apparaat, de thans en in de naaste toekomst werkende generatie voor *volkomen dispropor-tionele lasten* heeft geplaatst. Gehoopt kan slechts worden, dat men zich bij een mogelijk wederintreden van betere tijden herinneren zal, dat een land zonder eigen kapitaal en met eene noodgedwongen eenzijdige structuur als die van Ned.-Indië zijne ontwikkeling in veel sterkere mate dan elders heeft te bekostigen uit *den gewonen dienst instede van uit geleende gelden* en dat uitbouw van de staatswerkzaamheid in dit land gelijken tred moet houden met de economische draagkracht van de breede massa zijner bewoners. Dat intusschen de op dit oogenblik bestaande wanverhouding tus-

schen het *volksinkomen* uit materieele productieve werkzaamheid en het bedrag, hetwelk voor de bekostiging van de huidige *staatswerkzaamheid* benodigd is, zou kunnen worden verbeterd door het treffen van *monetaire* maatregelen als bijv. eene *devaluatie van den gulden*, moet eene volkomen illusie worden geacht. Naar uit de tevoren geleverde beschouwingen reeds voldoende gebleken is, hebben de in de afgelopen periode door vele landen getroffen *monetaire* maatregelen in geen enkel hunner het totale volksinkomen vermeerderd. Integendeel vond ook daar overal een *verdere daling* plaats, al kwam dit voor velen minder duidelijk tot uiting door de tegelijkertijd optredende *verschuiving*, welke in de *verdere ver-deeling* van dat inkomen te constateeren viel. Het evenwicht in de Britsche en de Br.-Indische budgetten — waarnaar zoo gaarne verwezen wordt — werd dan ook niet hersteld door een als automatisch gevolg van het verlaten van den gouden standaard ruimer vloeien van reeds *bestaande* heffingen, doch door het invoeren van bezuinigingen, het in sterke mate verhoogen van de directe belastingen en het invoeren, respectievelijk verhoogen van invoerrechten. Er is dan ook geen enkele reden voor de veronderstelling, dat in Ned.-Indië het verloop van zaken

anders zou zijn dan in de andere landen, welke het wezen aan den schijn hebben opgeofferd, doch niettemin werden genoodzaakt tot het treffen van *directe* maatregelen over te gaan. Integendeel zou het treffen van een *monetairen* maatregel als hier bedoeld onder de thans bestaande omstandigheden, waarbij in het particuliere bedrijfsleven eene krachtige aanpassing op een sterk verlaagd niveau *reeds heeft plaatsgevonden*, de zoo juist min of meer in evenwicht gebrachte verhoudingen opnieuw en volmaakt onnoodig verstoren.
 Wij verwijzen naar *De Loc.* (6/7, blz. 27 „Trek-schuit”; 10/7, blz. 6 „De Volksraad over de voorgestelde heffingen”; blz. 26 „Het skelet”) en het *Soer. Hbl.* (5 en 8/7, 3de bl. „Handel en Financiën”, B.; 6/7, 2de bl. „America for ever!” *J. G. B.*; 1ste bl. „Wilde tijden”, *Villanus*; 8/7 „De Ver. Staten en de Crisis”, *J. G. B.*)
Gelegenheden om tot versterking van middelen te komen.
 Verschenen zijn: het verslag der *Banka Tin-winning* over 1932, en het jaarverslag over 1932 van de N.V. Gemeensch. Mijnbouw Mij. *Billiton*. N. h. o. van Z. (*De Java-Bode*, 5/7 „Waar milioenen bleven...”) leert men daaruit *hoeveel millioenen meer aan winst Banka had kunnen*

D. VAN DER LAAN 'S-GRAVENHAGE

LOOD- EN ZINKWERKEN SANITAIRE INSTALLATIES ZEESTRAAT 94

5128

— TELEFOON 180557 —

leveren met een anderen exploitatievorm, en hoe volkomen het overheidsbedrijf, wat zijn winstkansen betreft, ten achter staat bij het particulier of gemengd bedrijf, zonder dat dit laatste tekort schiet in zijn socialen plicht.

Er is eene correspondentie gaande over de *efficiency der provinciale waterstaatsdiensten in Indië*. De *bureaucratie* vertoont het beeld van een woekerplant. Elke poging om dit te veranderen heeft ten gevolge... dat nog meer ambtenaren noodig zijn, om de verandering te bestudeeren, en verandering voor te bereiden. Zelfs armoe, werkloosheid, zijn — volgens *De Java-Bode* (6/7 „De oude woekering”, Z.) — bodems waarop de bureaucratie welig tiert.

Door *Dr. Wolff* is aan de Regeering eene nota ingediend over den zoutaanmaak op Madoera (*De Java-Bode*, 7/7 „Zoutaffaire”, Z.). Het geheim van het succes der zoutregie was: aankoop van door de bevolking gewonnen zout voor ± f 15 de kojang (van 30 picol), en verkoop van dit monopolieartikel, na brikettering, voor f 240 per kojang.... De ervaring leert dat zulke winstgevendende bedrijven een wit voetje hebben en zich uitgaven mogen veroorloven welke van andere, veelal met meer kennis en energie gedreven diensten of bedrijven, niet worden geduld. Het is — betoogt Z. — zeer goed, dat *Dr. Wolff* hierop nog eens de aandacht vestigde. Zou zal z. i. iedereen accoord gaan met eene der door hem gestelde conclusies: overplaatsing van het hoofdkantoor te Bandoeng naar Soerabaja of Madoera. Met zijn slotconclusie: instelling eener niet-ambtelijke commissie van bijstand kan Z. geheel accoord gaan; deze suggestie ware uit te breiden voor alle gouvernementsbedrijven.

In de „Ind. Crt.” wordt een beschuldiging gelanceerd door *Dr. Tj. Wieberdink*. *De Java-Bode* (10/7 „Ernstige beschuldiging”, Z.) kan de kern der aanklacht a.v. weergeven: Door de bezuinigingsmethode bij den Dienst van Volksgezondheid wordt bijna uitsluitend *het medisch gedeelte getroffen*; daarop wordt „gehakt”, terwijl het administratieve personeel, waarmee het hoofdkantoor overladen is, wordt aangehouden. Het is — herhaalt Z. — de principieele fout in ons koloniaal stelsel, dat *allen zijn overladen met administratieve arbeid*. Hoe grootere de misère wordt, hoe grootere de administratie. Heel Indië gaat daaronder gebukt, en de Hercules die dit kwaad opruimt, moet nog worden geboren.

Als een drukkende, deprimeerende motregen vallen op het Indische publiek bijna dagelijks de berichten neer van *min of meer belangrijke geldverspillingen*. Er is geen dagblad of het heeft er publicaties over gebracht, bijzonderheden medegedeeld, kalme of scherpe critiek geleverd, doch het heeft niets geholpen, naar *De Java-Bode* (11/7 „Psychologische fout”, Z.) constateert. Ook politieke partijen hebben zich tegen die verspilling verzet; met even gering succes. Tusschen de groote calamiteiten in de geheele wereld, die ons doen duizelen, liggen in Indië de vele kleine ergernissen, die wrevel wekken, veelal diepe verontwaardiging, soms wrok. Wij hebben de verhalen gehad van gratificaties, die achterwege hadden moeten blijven; van aanstellingen of bevorderingen, die niet hadden behoorde plaats te vinden, van tal van financieele maatregelen, die hadden moeten zijn nagelaten. De heer *Bodenhausen* heeft, in de laatste maanden van zijn diensttijd, eene uitgebreide opgave doen samenstellen van der-

gelijke onverdedigbare handelingen. De vraag is — zoo besluit Z. — of het in Indië doorbrekend *fascisme* (geboren uit den wrevel van het publiek over de ongeschiktheid der bestaande partijen om verbetering te krijgen) die partijen niet zal verplichten tot herziening harer actie, *meer* in het algemeen belang, *minder* in het groepsbelang. Het is uitgesloten dat de Regeering de zware tijden welke Ned.-Indië tegemoet gaat, kan doorkomen zonder toegewijde medewerking van allen. Dit groote fonds moreele reserve is echter verwaarloosd en wrevel en wantrouwen groeien met den dag.

Het *Soer. Hbl.* schrijft over „Om de vette baantjes” (5/7, 3de bl.), „Het economisch werkplan” (7/7, 2de bl.) en „Kostbaar en overbodig” (8/7, 2de bl.), *De Loc.* over „Volksraads-bezuiniging” (6/7, blz. 7), „Adm. drama” (blz. 16) en „De Volksraad” (blz. 27).

II. Uit de Inheemsche en Maleisch-Chineesche pers

Deze rubriek zal in de maand Augustus niet meer verschijnen.

Oost- en Westindisch literatuuroverzicht

Deze rubriek zal in de maand Augustus niet meer verschijnen.

Suriname

Goudproductie.

In het G. A. B. van 4 Juli no. 56 zien wij als de productie van Januari tot en met Mei vermeld een hoeveelheid van 92.850 gram tegen 77.099 in het zelfde tijdvak 1932. Van die hoeveelheid komt aan placér De Jong 23.994 gram toe. Over goud schrijvende, nemen wij een bericht over uit *De Banier* van 12 Juli over den vinder van de groote hoeveelheid goud ten vorigen jare, J. S. Gevers (met diens broeder) luidende: „Nadat hij van de Jong's goud placér, dat niet meer wilde loonen, had opgebroken, zou hij in Coronie zich aan de klein-landbouw en veeteelt gaan wijden. Het bleek echter dat hij en zijn echtgenoot, door hun jarenlang verblijf in de goudvelden, niet bij deze bedrijven konden acclimatiseeren en gaven zij het spoedig op. Weder naar de goudvelden, is hun leuze.

De heer Gevers deelde ons mee, dat hij en zijn vrouw weldra trekken zullen naar de Sarakreek, naar een plaats die vele goede kansen aanbiedt voor ontdekkingen als door hem op „de Jong” gedaan. Hij wil probeeren. Moge het deze energieke menschen immer voor de wind gaan!”

De uitvoer.

Deze blijft maar dalen. Het G. A. B. van 7 Juli no. 57 geeft als uitvoercijfer over de maanden Januari—Mei op een waarde van f 1.731.480 tegen f 2.046.669 ten vorigen jare over de eerste 5 maanden, dus een achteruitgang van meer dan 3 ton.

Bacoven en tomaten.

Het schijnt er dan toch van te komen, dat de bacovencultuur wordt hervat. De gouverneur heeft aan de voorstellers van het plan Waller-Dragten-Alberga-Kraan op 10 Juli geantwoord, dat hij zich met de grondgedachte vereenigen kan en een voorstel aan den minister van koloniën heeft ingediend, zoodat in 1934 met den aanplant in het groot begonnen kan worden.

Wat de uitvoer van tomaten en andere tuinbouwgewassen aangaat, is het wachten op de Kon. Ned. Stoombootmaatschappij, waarmede onderhandelingen worden gevoerd over uitbreiding der beschikbare koelruimte, aangezien de tegenwoordige schepen slechts over 1000 voet beschikken, welke te eenemale onvoldoende is. De landbouwers op Meerzorg, voornamelijk Britsch-Indiërs, zijn verlangend zoo spoedig mogelijk met aanplanten te beginnen. Aangezien

het uitvoerseizoen October begint, hoopt men tegen dien tijd over de vereischte koelruimte te kunnen beschikken. Wanneer nu nog de sinaasappelcultuur flink kon worden aangepakt met een fabriek voor jams, waarvoor reeds zoo lang en met geestdrift is geijverd, dan zouden ten slotte de woorden van den toenmaligen gouverneur W. D. H. van Asbeck bewaarheid worden: In den planter en zijn gewas ligt de toekomst van Suriname (De Amsterdammer van 24 Febr. 1917 no. 2070).

Lepra.

Wij nemen hieronder een bericht over over de ontdekking van een geneesmiddel tegen melaatsheid, luidende:

„Volgens het Japansche blad *Asahi* hebben dr. Matsumoto en dr. Horiba, beiden hoogleeraar aan de Keizerlijke universiteit te Kyoto, een geneesmiddel tegen melaatsheid uitgevonden. Een speciaal instituut zal worden gebouwd voor de behandeling der aangetasten volgens de door beide doktoren uitgevonden methode.

Dr. Horiba verklaarde, goede hoop te hebben melaatschen, die nog niet lang door de ziekte zijn aangetast, te kunnen genezen door behandeling met zijn medicijn, dat uit goud en speciale olie is samengesteld.”

en tevens een dankbetuiging van dr. Rademaker, oud-geneeskundig inspecteur van Suriname in de Ned. bladen van den volgenden inhoud.

Hartelijk dank aan allen, die mij door hun milde gaven in staat hebben gesteld aan het verzoek van zuster Moeliker te voldoen.

Het filmtoesel is weg en nog veel meer, zoodat het ons gelukt is blijde gezichten te tooveren op Groot-Châtillon.

Zeer gewaardeerde hulp ontving ik van den heer W. Mullens, directeur der „Haghe-film”, die een toestel voor mij uitzocht en beproefde. Zonder diens hulp had ik er waarlijk geen gat in gezien. En uit eigen beweging voegde hij er eenige, zeer interessante films uit Oost-Indië aan toe. Daar er nog ruimschoots geld over was, voegde ik er nog eenige versnaperingen aan toe: „Voor de mannen kruid dat op de tonge bijt, voor de kinderen en vrouwen zoetigheid.”

Met zuster Moeliker zal ik overleggen hoe wij het overgebleven geld het beste aan die armen kunnen doen ten goede komen.

Nogmaals, Dank, hartelijk dank!

Rademaker,

Oud-geneesk. Inspecteur van Suriname-Bilthoven, 18 Juli 1933.

Leger des Heils.

Bij notarieele akte van 22 Juni 1928 werd te Paramaribo in het leven geroepen een stichting onder den naam van Leger des Heils, ten doel hebbende „het bevorderen en doen genieten van godsdienstig, broederlijk verkeer, het brengen onder de prediking en de zegeningen des Evangelies van zoodanige personen, als gewoonlijk niet onder den invloed van godsdienstige leeringen, dan wel door ondeugd of ongeluk in groote armoede verkeerden.”

Deze instelling is sedert Suriname wel ten zege geweest. Haar eerste werk was de stichting van een gaarkeuken op 15 Mei 1928, daarna volgde de openbare speeltuin, (de Gijsberta speelplaats) op 15 October 1930. Thans lezede wij van de opening door den gouverneur op 7 Juli van een Toevlucht voor daklozen in tegenwoordigheid van talrijke autoriteiten. De gouverneur hield een sympathieke rede. De inrichting, waarin daklozen een nachtlugies voor 7½ met inbegrip van een ontbijt kunnen krijgen, oude invaliden zelfs — bij uitzondering op vertoon van een bon van den Comm. van Politie — kosteloos, komt onder beheer van den heer Govaers. In deze zorgelijke tijden een uitkomst voor velen in het gewest. Ook in Fransch Guyana zal het Leger met een staf officieren onder de uitgestootenen gaan werken, de maatschappelijk gestranden weer opheffen, reclasseeringswerk verrichten met den volsten steun van het Fransche gouvernement die der

grootst mogelijken steun zal verleenen. Moge ook daarop zegen rusten!

Volkshuisvesting.

Wij lezen in de Surinamer van 29 Juni: „onder 't arbeiderspersoneel in gouvrenementsdienst is bekend gemaakt, dat het Gouvernement bereid is voor zijn arbeiders woningen in huurkoop op te zetten op het gesloten kerkhof aan de Nieuwe Dominestraat, hoek Nepveustraet. Op het terrein zal een straat van 6 meter breedte worden aangelegd (met trottoirs). De huizen zullen er in twee soorten worden gebouwd.

Het groot model krijgt een woonkamer en twee slaapkamers met aangebouwde bottelarie, galerij en badgelegenheid. De latrine wordt op het erf gebouwd.

Het erf wordt 300 vierkante meter, geheel afgesloten, voor elke woning afzonderlijk. Alles komt gelijkvloers.

Voor deze woningen zal maandelijks f 14,50 moeten worden betaald (in minimum), met dien verstande, dat in dit bedrag ook huurwaardebelasting, brandverzekering en onderhoud verdisconteerd zijn.

Het kleine model is in hoofdzaak gelijksoortig, doch bevat slechts één slaapkamer en is kleiner van afmeting. Wat verder de uitrusting en gerieven betreft, geeft het niets minder.

Hiervoor zal maandelijks f 9,— verschuldigd zijn.

Op 't emplacement Beekhuizen was de liefhebberij voor deze woningen aanstonds zoo groot, dat — zijn wij juist ingelicht — het beperkt aantal, waarmede begonnen zou worden, reeds geheel „geplaatst” is. Andere arbeidersgroepen komen niet meer „aan bod”, tenzij het gouvernement bereid gevonden wordt zijn bouwplannen uit te breiden, hetgeen op den duur onvermijdelijk geacht moet worden.

Het behoeft geen betoog, dat een dergelijk daverend succes toejuiching verdient en het voor het Gouvernement, dat onder meer een voornaam sociaal belang bedoelt te dienen, voldoening moet meebrengen en tot krachtig doorzetten moet prikkelen.

De volkshuisvesting heeft thans de aandacht van het Bestuur. Op 5 Juni heeft de Gouverneur ten gouvrenementshuize een bespreking over woningbouw geopend, waarbij een 20-tal geëerdgen, uit verschillende kringen aanwezig waren, n.l. het Steuncomité en de commissie welke het instelde ter bestudeering van het vraagstuk, de combinatie Bruyning welke het vraagstuk eveneens in studie genomen heeft en de R.-K. Woningbouw vereeniging, ondervoorzitterschap van mr. Brons in April j.l. opgericht. Uit de inleiding van den gouverneur die de vergadering opende bleek er drieërlei standpunt mogelijk en wel:

1. Door een woningvereniging complexen goedkoop woningen te laten bouwen, die alleen verhuurd, maar nimmer verkocht worden, dus om het kort te zeggen: het Hollandsche stelsel.

2. Door een woningvereniging goedkoop woningen laten bouwen, al dan niet in complexen, die in huurkoop worden afgestaan, een stelsel, dat hier vroeger door de Firma Kersten is toegepast.

3. Door een woningvereniging personen, die voor eigen rekening bouwen laten, finan-

REISBUREAUX
LISSONE^N LINDEMAN^N

AMSTERDAM DEN HAAG ROTTERDAM HAARLEM UTRECHT ARNHEM LEEUWARDEN

GOEDKOOP REIZEN IN DUITSCHLAND

Door aankoop van **registermarken** kunnen wij U in de gelegenheid stellen de kosten van Uw reizen in Duitschland **belangrijk te verminderen** of **meer te profiteeren** van de door U uitgetrokken reissom!

GOEDKOOPE SPOORKAARTJES. Deze spoorkaartjes zijn **niet** verkrijgbaar aan de stations.

SPECIALE REISCHEQUES. Beiden leveren wij U ook voor de door ons geheel georganiseerde privéreizen.

Wij willen U gaarne meerdere inlichtingen verstrekken!!

cieren, een stelsel, dat zoo nauw mogelijk aansluit bij de bestaande praktijk te Paramaribo.

De bespreking werd ingeleid door mr. Brons die zijn eigen stelsel ontwikkelde.

1. Het Stelsel-Brons.

Dit stelsel bedoelt huurwoningen in complexen te bouwen voor den „kleinen man”, die zich niet een eigendomme kan verwerven en dit behoorlijk onderhouden.

Daarnaast staat:

2. Het stelsel-Bruyning.

Dit bedoelt het bezit in de kleine hand te bevorderen door kleine huiseigenaren te helpen.

Vervolgens bleek er nog te bestaan:

3. Het stelsel-de Vries.

Dit beoogt hulp voor verbouwing, verbetering van bestaande gebouwen.

Het verdere verloop van dit belangrijke sociale vraagstuk zullen wij afwachten.

Curaçao

Een jubileum.

Den 15den Augustus 1933 zal een herdenkingsdag zijn. De heer P. A. Euwens O. P. hoopt dien dag zijn veertigjarig priesterfeest te vieren. Dat is een herdenking in de eerste plaats voor hemzelf, de R. K. kerk en de missie. Wij willen de beteekenis daarvan niet verkleinen. Integendeel, wij kunnen meevoelen deze herdenking van onbaatzuchtige levenswijding aan den dienst van den Goddelijken zender. Maar pater Euwens is een man niet alleen van kerk en zending, maar een, die behoort aan Curaçao en aan de wetenschap. De geschiedenis van het arbeidsveld is de geschiedenis van den arbeider, die meehelpt deze geschiedenis te maken. En dan de wetenschap — er zal wel niemand zijn, die den heer Euwens het recht op den naam van den besten Curaçao-geschiedkenner onthouden durft. Welk een schat van gegevens heeft hij bijeengegaaard, verwerkt en het publiek zoo aangeboden, dat het ervaar genieten kan.

En dat tusschen allerlei waarlijk niet gering ambtelijk werk door, als dat van pastoor, rector van het St. Elisabethsgasthuis, *Amigoe*-redacteur, om alleen dit maar te noemen.

Daarom, den jubilaris heil en zegen.

De gouverneur.

Gouverneur Van Slobbe hoopt 17 Augustus 1933 van Curaçao te vertrekken en wordt in December daar terug verwacht.

De belangen der rechtzoekenden.

De deskundige behartiging van de belangen der rechtzoekenden is in Curaçao gelegd in handen van praktijzins, die — anders dan hun naamgenooten in het moederland — door een examen moeten blijk geven aan zekere eischen te voldoen. In den ouden tijd had men de heeren Chapman, Lansberg en Sutherland. Van dezen is laatstgenoemde nog over, maar niet jong meer. In den laatsten tijd zijn de heeren Jonckheer en Monsanto overleden, alleen mr. Van der Veen Zeppenfeldt, die krachtens zijn titel geen praktijzinxamen heeft behoeven te doen, is er nog. Zijn wij wel ingelicht, dan is mr. Zeppenfeldt beperkt in de uitoefening der praktijk.

Zoo zijn er ook eenigen, als de heer G. Ferguson, die het praktijzinsradicaal hebben, maar

Opleiding Boekhoud-examens

M. GRIFFIOEN

5408

Leeraar M. O. Boekhouden

De Moucheronstr. 102 - Den Haag

als gouvrenementsambtenaar geen praktijk mogen hebben. Ook de heer Lampe, de oud-gesaghebber der bovenwindsche eilanden, vóór zijn verlof werkzaam ten parkette, bereidde zich hier in zijn verloftijd voor het examen voor.

Nu lezen wij, dat de heer L. O. Lampe zich als praktijzins gevestigd heeft, en nog eenigen schijnen voornemens die richting uit te gaan.

Zoo schijnt het dreigend gevaar, dat Curaçao praktijzinsloos zou worden, bezworen.

Hoe het op Aruba staat, weten wij niet.

Het lid van het Hof mr. v. d. Biesen wordt begin September weer op Curaçao verwacht.

De middelen.

Volgens een Aneta-telegram bedroegen de inkomsten van Curaçao in het eerste halfjaar van 1933 f 3.236.000 tegenover in dezelfde periode van 1932 f 2.796.000. De raming voor het eerste halfjaar van 1933 bedroeg f 3.649.000.

Uit den Verren Vreemde

Nieuwe Fransche koloniën.

De *Journal officiel* van 19 Juli kondigde het in-bezit-nemen aan door Frankrijk van eenige eilandjes in de Zuid-Chineesche Zee.

1°. Eiland Spratly met onderhoorige eilandjes, in bezit genomen 12 April.

2°. Eilandje Caye d'Amboine m. onderh. eil., i. b. g. 7 April.

3°. Eilandje Itu Aba m. onderh. eil., i. b. g. 10 April.

4°. Groep van twee eilanden m. onderh. eil., i. b. g. 10 April.

5°. Eilandje Laito m. onderh. eil., i. b. g. 11 April.

6. Eiland Thi Tu m. onderh. eil., i. b. g. 12 April.

Het bericht vermeldde, dat deze alle gelegen zijn in de wateren tusschen Indochina, Borneo en de Philippijnen.

Wij hebben er Andree's atlas van 1921 op na geslagen.

In de oostelijke helft van de Z. Chineesche zee ligt een onnoemlijk aantal eilandjes, riffen, banken, die met groepnamen zijn aangeduid en waarvan sommigen een eigen aparten naam dragen. Van de opgegeven nieuwe Fransche bezittingen vonden wij:

Spratly of Storm E. in de London Riffengroep. Amboina Cay-riffen bij de groep Rifleman Bank.

Looita Bk.

Thi Tu E. in de groep Tizard Bank.

Deze eilandjes en riffen, die den kop even boven water houden, liggen over een vrij grootte uitgestrektheid verspreid. Zoo 't ene 8° N. B. 112° O. L. Gr., het andere 11° N. B. 114° O. L. Gr.

De Z. Chineesche Zee is in dit gedeelte begrensd door de Natoena-eil. t. Z., die behooren tot den Nederlandschen Riouw- en Lingga-Archipel, door Serawak, Broenei en Britsch N. Borneo, en door de Philippijnen.

Vereenigde Octrooibureaux

Beëdigde Octrooibezorgers

H. J. Kooy - Ir. H. J. J. Weurman

Bezuidenhout 69 's-Gravenhage

Telefoon 772080 772081 772082

Aanvragen van Octrooien voor uitvindingen en deponeren van Handels- en Fabrieksmerken in alle landen. 5044

Het door de stoomers gevolgde vaarwater ligt in de westelijke helft van de Z. Chin. Zee.

In al het voorafgaande vindt men de verkering opgesloten, hoe deze onbeduidende sta-inde-wegs tot nu toe niet als koloniën zijn ingelijfd. Zelfs Japan heeft ze versmaad. Maar nu Frankrijk het oogenblik gekomen heeft geacht er toch zijn vlag te planten, hebben de raffen en banken ineens betekenis gekregen. Japan heeft reeds protest aangeteekend.

Meer noordelijk liggen in dezelfde zee bij de Paracel-eilanden en de Amphritrite-groep nog meer kopjes, die eenige vegetatie boven water weten te houden. Zal om de in-bezit-neming van de nog niet van een nationaliteit voorziene punten nu een run volgen?

School voor Arabische studies te Granada.
Vacantie-cursus.

Deze school wil dit jaar een vakantie-cursus openen voor oriëntales, die het land willen kennen „habité et embelli par leurs ancêtres”, „once inhabited and embellished by their ancestors”, zooals 't in de oproepingen wordt gezegd, en die zich op de hoogte willen stellen van het leven in het Spanje van heden. De voordrachten zullen in het Fransch en in het Engelsch worden gehouden, zij zullen betrekking hebben op letterkunde, geschiedenis, kunst en Spaansche gebruiken, alsmede op de vele overblijfselen van de Arabische beschaving, welke in Spanje bewaard zijn gebleven. Tochten zullen worden ondernomen naar de voornaamste plaatsen in Andalusie waar dergelijke overblijfsels te vinden zijn.

De cursus wordt gehouden van 10 tot 30 September. Voor de inschrijving moet men 250 pesetas storten bij het secretariaat der school, Escuela de estudios Arabes, Casa del Chapiz, Granada, waar ook nadere inlichtingen te verkrijgen zijn.

Mededeelingen

VAN HET HOOFDBESTUUR.
Informatie-bureau.

Het informatiebureau der Vereeniging, Smidswater 10, (nabij het Korte Voorhout), Den Haag, is dagelijks geopend van 10—12 en van 2½—4 uur (des Zaterdags alleen tot 12 uur).

VAN DE REDACTIE.

29ste Nederlandsche Jaarbeurs.
Het Algemeen Secretariaat van de Koninklijke

Nederlandsche Jaarbeurs heeft voor de van 5 t/m. 14 September a.s. te houden najaarsbeurs een drukwerkje samengesteld dat de deelnemers aan hunne cliëntèle kunnen verzenden, ten einde den zakenman tot een bezoek uit te noodigen.

„Nederland, let nu op Uw saeck” wordt er met nadruk in gezegd. De wereld smacht naar opleving, maar, komt de kentering, dan zal het begin van die opleving voor den verderen Opbouw beslissend zijn; dan zal wellicht het weder doen opleven van wat onder de slagen van de laatste jaren geleden heeft, nog grootere inspanning vereischen dan het verdedigen van zijn bestaan tegen de vernielende krachten die dreigden. Daarom geldt thans vooral het parool: paraat zijn.

In het geschriftje wordt voorts melding gemaakt van extra treinen voor jaarbeursbezoekers uit het Noorden, Oosten en Zuiden des lands, van speciale autobusdiensten en van de zeer levendige activiteit der handelsvereenigingen om tochten van zakenlieden naar de jaarbeurs te organiseeren.

Leestafel.

Voor de leestafel bij het Algemeen Secretariaat der Vereeniging, Smidswater 10 bij het Korte Voorhout, den Haag, werden in dank ontvangen:

van het Bali-Instituut, Drieërlei visie op het Balische Zendingsvraagstuk, door C. Lekkerkerker. — Overdruk uit het Koloniaal Tijdschrift No. 4, 22e jaargang;

van het Oostkust van Sumatra-Instituut, Mededeeling No. 21, Kroniek 1932, samengesteld door Ir. F. J. J. Dootjes, Archivaris van het Oostkust van Sumatra-Instituut;

van den Heer A. G. Putscher, lid van de Koloniale Staten van Suriname de in druk verschenen Lezing over „Het Bestuursbeleid en Toestanden in Suriname” door dien Heer gehouden te den Haag en Utrecht op 12 en 14 Juli 1933;

van de Curaçaosche Bank het Verslag over 1932;

van de Afdeling „Curaçao” van de Vereeniging „Het Nederlandsche Roode Kruis”, het Jaarverslag en financieele mededeelingen en het Openingswoord van den Voorzitter op de Algemeene Vergadering, gehouden op 10 Juni 1933 in de zaal van den Kolonialen Raad te Willemstad;

van de Handelsvereeniging te Soerabaia het Jaarverslag over 1932.

Mutatiestaat van 9 tot 16 Aug. '33

Nieuwe Leden:

M. J. J. Treur, Gouverneur van Soerakarta, te Solo.

B. Schild, Den Haag, Sweelinckplein 5.

H. E. K. Ezerman, Oud-Gouverneur S. O. K., van Medan naar: Arnhem, p. a. Huize „Insulinde”, Velperweg 90.

Mr. G. H. Eskes, Rechtskundig Adviseur C. P. I. M., van: Curaçao naar: Eefde bij Zutphen, „Buitenrust”.

H. J. A. Schreuder, Inspecteur van onderwijs, van: Curaçao naar: Nijmegen, Javastraat 12.
Jac. H. Haayen, Inspecteur der belastingen, van: Curaçao naar: Den Haag, Acaciastraat 83.

Mr. H. J. Boswijk, Oud Officier van Justitie N. O. I., van: Den Haag, Laan van Meerdervoort 768 naar: Hilversum, Diependaalsche Drift 1.

A. H. F. W. Ockerse, Oud-Inspecteur v. h. Gevangeniswezen in N.-I., van: Haarlem, Wouwermanstraat 100 naar: Den Haag, Statenlaan 100.

H. Kalkman, Gepensionneerd Schoolhoofd bij

Voorgesteld door:

den Hoofdvertegenwoordiger van „Oost en West” te Malang.

R. I. P.

Adresveranderingen:

het W. L. O. in N.-I., van: Gouda, Lage Gouwe 34, naar: Voorburg, Buitenruststraat 23.

L. Croin, Den Haag, van: Larixlaan 26, naar: Flatgebouw Catsheuvel No. 107.

G. F. A. Prinsen, Zwolle, van: Bagijnestraat 29 naar: Wilhelminasingel 3.

Mevrouw W. S. Hoorweg—Schweinsberg, Baarn, van: Middenlaan 7 naar: Ferdinand Huycklaan 17.

H. J. van Haeften, Ass.-Resident, van: Hilversum, Zonnelaan 14 naar: Bodjonegoro.

D. J. K. Mac Gillavry, Ass.-Resident, van: Den Haag naar: Waingapoe-Soemba.

J. W. Jalink, van: Bengkalis naar: Djambi.

A. F. D. Meyers, Commissaris van Politie 1ste klasse, van: Padang naar: Koepang (Timor).

Rectificatie: C. W. van Oyen, Architect, thans te Bandoeng, Tjiboenoetplantsoen 12.

Kleding Meubelen Tapijten enz.
in 12 MAANDEN zeer discrete behandeling
DE CENTRALE WAREN MAGAZIJNEN
N.Z. VOORBURG WAL 312 - AMSTERDAM
Roos & VAN DER KOLK
GED. BURG WAL 45 DEN HAAG

5029

Café-Restaurant

„HET HOF VAN BERLIJN”

Papenstraat 32, Den Haag - Tel. 1-1-7-1-3 — 1-1-0-8-0-8

Zalen voor Partijen en Feesten disponibel.

Het Café-Restaurant voor gedistingeerd publiek
Aanbevelend,

5287

HENK SLOENHEK

WIJNEN en GEDISTILLEERD

Fa. G. J. v. GILS

Nachtegaalstraat 58 — Tel. 12173

UTRECHT

5402

G. P. I. C.

Gemengde Personeel Inkoop Centrale

verkoopt Meubelen, Haarden, Tafelzilver en Stofzuigers. Alles merkartikelen.

Leden van Oost en West 20% korting.

Bezoekt onze Showrooms

C. P. Thielestraat 24, Rotterdam

5403

Paedologisch Instituut

Valeriusplein 11
AMSTERDAM

INRICHTING VOOR OBSERVATIE VAN MOEILIJKE EN ACHTERLIJKE JONGENS
Geeft na 4—8 weken observatie paedagogisch advies aan ouders en voogden omtrent geplaatste pupillen

Directeur: Prof. Dr. J. WATERINK

Medisch adviseur: Prof. Dr. L. v. D. HORST

Verpleeggeld f 3,50—f 4,50 per dag 5101

GEMEUBILEERDE

LANDHUISJES TE HUUR

op de Veluwe, temidden
BOSCH en HEIDE

in voor- en najaar speciaal voordelig
prijzen. Te bevragen bij 5059

Landgoed Refugium, Elspeet. Tel. 3

Leden van Oost en West!

Uw aangewezen adres is:

Electrische

Wasch- en Strijkinrichting

E. DE KONING

5272

Floris Heermalestraat 22 — UTRECHT

Postrekening 111296